

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrileta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrlet 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 7. junija 1865. ~

Gospodarske stvari.

Gospodarske skušnje.

* Nov kitajsk, prav debel krompir. Kmetijsko društvo v Berlinu „allgemeines landwirthschaftliches Institut“ imenovano, daje na znanje, da je iz Kitajskega (China) dobilo novo krompirjevo sorto, ktera bode tudi našemu kmetijstvu posebno všeč. Krompir je debel (eden vaga po pol do celega funta); že od zunaj je lep, da ga je veselje viditi, odznotraj je rumenkast, skuhan je rahel in močnat. Ni tedaj samo dober za jed, temuč tudi fabrikam, ki delajo širko, sladkor in vinski cvet, posebnega priporočila vreden. Sliši se dalje, da je ta krompir prav rodovit, in da se posebno na srednje-dobri zemlji izvrstno obnaša. Za seme se ta krompir na toliko kosov razreže, kolikor ima očes. Za gotovo se tudi pripoveduje, da ta krompir še nikoli ni tiste bolezni imel, ki nam je že toliko tega sadu pod zlo spravila, in da čez zimo ta krompir tako dober ostane kakor noben drug. Kitajci tedaj, kadar grejo z ladijami po morji, se najbolj preskrbijo s tem krompirjem. Vagan tega krompirja velja 1 tolar. *)

Korist za kmetijstvo,

ako se zložijo posestva.

Zadnjič smo govorili o škodi, ktera zadeva gospodarja, ako ima svoja zemljišča raztresena.

Naj povémo danes še korist skupaj spravljenih zemljišč.

Da se je desetina odpravila in tlaka, — da so poravnane pravice paše in lova: to je veliko dobro kmetijam. Al le potem, ko se, kar največ je mogoče, zložijo zemljišča posamnih gospodarjev, pride kmetijstvo na bolje.

Dobiček zložbe je pa, na kratko popisan, ta:

Polje se znebí sitne služnosti, ktera ovéra svobodno kmetovanje.

Časa in delavcev se prihrani, tedaj mnogo stroškov obdelovanja.

Mnogo mejá ni treba; odpravijo se mnoge mlake in močvirja; kriva pota se zravna in lože zboljšajo.

Zemljišču se lahko dá primerna oblika in polju pripraviš lega, zlasti poleg strmin; na tako zloženih zemljiščih rabi gospodar marsiktero orodje, marsiktero mašino lože, ki sicer ni za vsaktero lego pripravna.

Pota, katerih potrebuje gospodar, da more z živino

in z vozom lahko do svoje njive ali senožeti, si naredi potem gospodar po svoji volji in mu ni treba, da bi še le prosil družega gospodarja, da mu dovoli, da sme čez ptuje na svoje.

Še semena se prihrani, ako ga ne more gospodar sejati po raztresenih poljih, in ga vsega poseje ob enem in na enem.

Drenaža močirnega sveta se polajša.

Senožeti se mnogo zboljšajo, ker se dajo grabni lože napraviti, da se voda odteka iz močvirnih, ali voda doteka suhim. To pa stori, da se pridela več sená in boljšega.

Čim več pa pridela gospodar klaje, tem več more rediti živine; več živine pa daje več gnoja, več gnoja pa več pridelka.

Zloženo zemljišče je več vredno. Če ima gospodar svoja posestva skupaj, si more — to je po skušnjah na Nemškem, v Belgii in drugod potrjeno — stroške gospodarstva zmanjšati za četrtno ali celo tretjino, dohodke pa tudi povikšati za tretjino. Zategadel je tako zemljišče več vredno.

Da tatinske roke ne segajo po pridelkih, je čuvajev treba. Kjer ima gospodar svoja zemljišča skupaj, ga poljsko čuvajstvo stane veliko lože in mu je cenejše.

Veliko mejnikov ni treba, pa tudi taci pravd je zato manj.

Kjer ovce pasejo, se to lože in varnejše opravlja pri zloženih zemljiščih; tam, kjer na vrvi (štrikih) pasejo živino po mejah, muli ta večkrat po posetvi sosedovega poljá. Vsemu temu se v okom pride, če ima gospodar svoja zemljišča skupaj.

Kadar pogleda gospodar svoje skupno zemljišče, ga veseli, ker se misli majhnega kraljiča, čigar lastnina je, kar vidi; to ga navdaja z večim veseljem do umnega gospodarstva in ne bo ga kdo lahko napravil, da bi prodal kaj preveč in na kose razdjal svoje posestvo. Tako bo on sam delal, pa še skrbel, da tudi po njegovi smrti se to ne bo zgodilo. In tako je zložba zemljišč naravna bramba nezmerne in škodljivega razkosovanja posestev.

Tajiti se sicer ne dá, da je zložba zemljišč težavna reč, ktero overajo nečimernost, svojeglavnost in mnogi drugi vzroki. Če umni gospodar ponudi sosedu ali družemu gospodarju njivo v zaméno samó iz tega namena, da bi si morebiti obá bolj skupaj spravila posestva, že misli sosed, da je njegovo zemljišče bolje in da ga zato hoče sosed od njega. Vrh tega pa pride še drugi sosed, žena, otroci, pa gospodarja begajo, naj ne stori tega, ako bi se mu še kaj doplačalo itd. Taki in enaki zadržki pa overajo dobro stvar, da ne napreduje tako, kakor je želeti na korist gospodarjem samim. Zato je postave treba, po kateri bi se ta reč polajšala. Da le

*) Gospodu oskrbniku kmetijskega vrta naše družbe priporočamo, naj se obrne v jeseni do omenjene družbe, da dobimo tako hvaljeni krompir tudi v našo deželo. Ako je polovica tega resnična, kar se mu na hvalo pripoveduje, vreden je, da se zaplodi po naših deželah. Vred.